

چهره آموزش و معلمان بدون چهره

ناگیندر کور و مانروشان سین بات
نویسندگان

آیدا جعفری
مترجم

چکیده

با شیوع بیماری کووید-۱۹، طوفانی از تحولات عظیم در تمام حوزه‌ها و اقشار جامعه جهانی ایجاد شده است. این تغییر در نظام آموزشی نیز ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. دوران پساکرونا در حال حرکت به سمت تأکید بیشتر بر آموزش مجازی (معلم بدون تصویر) است که در آن نقش معلم و دانش‌آموز به طور قابل توجهی تغییر خواهد کرد. این مقاله روش‌هایی را پیش‌بینی می‌کند که در دوران پساکرونا، در آن‌ها معلم، بدون تصویر، آموزش را به سمت پیشرفت می‌برد. همچنین، چالش‌های پیش‌روی مدیران مؤسسات، معلمان و دانش‌آموزان و تحولات و سازگاری آن‌ها با فضای مجازی را مطرح می‌کند.

تحولات قابل پیش‌بینی در آموزش پساکرونا

با توجه به اینکه جهان در مسیر تحولات اساسی قرار گرفته است، این سؤال پیش می‌آید که چهره آموزش در این تغییرات ناگهانی چگونه خواهد بود؟ با توجه به پیشرفت‌های صورت گرفته، موارد زیر به تحولاتی در آموزش اشاره می‌کنند که می‌توانند زمینه‌ساز بازگشت جهان به پیش از کرونا باشند.

آموزش مجازی به‌عنوان یک نیروی غالب در تدریس و یادگیری

هنگامی که وحشت از همه‌گیری کووید ۱۹ فروکش کند، احتمالاً آموزش مجازی و اینترنت در بسیاری از مؤسسات جهان به‌عنوان یک نیروی غالب در برنامه درسی ارائه می‌شود. در فوریه ۲۰۲۰ دانش‌آموزان هنگ‌کنگ در خانه و با استفاده از برنامه‌های تعاملی و در چین نیز ۱۲۰ میلیون دانش‌آموز

از طریق پخش زنده تلویزیونی، به یادگیری ادامه دادند. معلمان نیز از طریق برنامه‌هایی مانند میکروسافت تیم^۱ گوگل هنگ‌اوتز^۲، ویکس^۳ و زوم^۴، به کنفرانس ویدیویی روی آوردند. این شرایط به تقویت مهارت در کار و معاشرت به شکل یکپارچه کمک کرد. مثلاً گوگل یک اکوسیستم جامع ارائه داد که معلمان می‌توانند از طریق گوگل هنگ‌اوتز یا گوگل میت^۵ کنفرانس تصویری ایجاد کنند، مطالب آموزشی و تکالیف را در گوگل کلاس‌روم^۶ بارگذاری کنند، در گوگل فورمز^۷ حضور و تکالیف دانش‌آموزان را پیگیری کنند و با استفاده از گوگل کلندر^۸ به برنامه‌ریزی کلاسی بپردازند.

افزایش حضور در اینترنت، نویدبخش استفاده بیشتر معلم و دانش‌آموز از فضای مجازی است که می‌تواند در آن با یکدیگر در تعامل باشند؛ به جای اینکه در کلاس درس که کتاب، منبع اصلی محسوب می‌شود، نقش ثانویه داشته باشند.

نقش، عملکرد و انتظارات از معلمان

معلم به مفهوم انتقال‌دهنده دانش، که تنها به برنامه‌ریزی درسی و ارائه آن‌ها می‌پردازد، دیگر نماینده آموزش آمیخته با فناوری در قرن ۲۱ نیست، زیرا به تدریج دانش‌آموزان با لمس تلفن هوشمند یا تبلت خود، دسترسی گسترده‌ای به دانش و مهارت‌های فنی پیدا می‌کنند و این فرایند، ارزیابی مجدد مسئولیت معلم در کلاس را طلب می‌کند. در عصر دیجیتال، دانش‌آموزان خود را در کلاس‌های از راه دوری می‌یابند که معلمان و هم‌کلاسی‌هایشان در آن حضور فیزیکی ندارند و به منابع دسترسی سریع خواهند داشت. این شرایط تأکید بیشتری بر مربیانی دارد که به‌عنوان یک تسهیلگر و راهنمای

مطالعات همچنین نشان داده‌اند، اداره کردن کلاس‌های مجازی، در مقایسه با کلاس درس حضوری که به وقت، تلاش و انرژی بیشتری در ارائه درس نیاز دارد، کار ساده‌تری است. در تحقیقی دیگر مشخص شد، نسبت بالای معلم به دانش‌آموز در کلاس درس فیزیکی، با پیشرفت دانش‌آموز رابطه عکس دارد.

❖ پیامدهای تغییرات آموزش پساکرونا

اگرچه تحولات یادشده ممکن است در ماه‌ها و سال‌های پساکرونا در آموزش ظاهر شوند، اما چالش‌هایی نیز در مسیر پیشرفت و جبران زبان‌های آموزشی اخیر پیش روی معلم و دانش‌آموز قرار دارد.

❖ شکاف دیجیتال و نابرابری در آموزش

نابرابری در دستیابی به آموزش آنلاین، ممکن است تفاوت بین دانش‌آموزان در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه را به‌طرزی عمیق افزایش دهد. با توجه به گزارش کلی جهانی دیجیتال در سال ۲۰۲۰، فقط ۶۰ درصد از جمعیت جهان به اینترنت متصل هستند که اکثر آن‌ها ساکن کشورهای پیشرفته هستند. مطالعات نشان داده است، این تفاوت ریشه عمیقی در نابرابری درآمد دارد، زیرا دانش‌آموزان خانواده‌های کم‌درآمد،

تأثیرگذار نقش خود را به عهده می‌گیرند و دانش‌آموزان خود را از طریق صفحه نمایش هدایت و نظارت می‌کنند. حضور مفید دانش‌آموزان در بستر آموزش آنلاین، به آموزش خلاقانه معلم و همراهی دلسوزانه آن‌ها نیاز دارد. بنابراین، معلم باید مهارت‌های فردی خود را به منظور اداره کل کلاس در سال تحصیلی به بهترین شکل تقویت کند.

❖ دانش‌آموزانی با مسئولیت‌های بزرگ‌تر

با اهمیت یافتن آموزش مجازی، به‌خصوص در زمان کرونا، نقش دانش‌آموزان در یادگیری بیش از هر زمان دیگر اهمیت دارد. تحقیقات نشان داده است، دانش‌آموزانی که از نظر سطح آمادگی در کار با رایانه، اینترنت، انگیزه برای یادگیری و برقراری ارتباط آنلاین خودکفا بودند، از نظر خودآموزی در سطح پایینی قرار داشتند. در این شرایط، تلاش معلم برای تهیه برنامه درسی، استفاده از بسترهای متعدد آموزشی و حتی خلاقیت، بدون تغییر بنیادی در نگرش دانش‌آموزان، نتیجه مفیدی نخواهد داشت. برنامه‌ریزی، نظارت و ارزیابی آموزش، تصمیم‌گیری آموزشی و جست‌وجو برای معیارهای خودکفایی، اهمیت حیاتی دارد.

❖ تحول در آماده‌سازی معلم

هم‌زمان با تغییر در روش‌های آموزش در پساکرونا، ساختار تربیت معلمان پیش از خدمت نیز متحول می‌شود. در حال حاضر، تمرکز مناسبی بر تجهیز معلمان پیش از خدمت به مهارت‌های فناوری اطلاعات^۱، به منظور ایجاد فضای تعاملی مؤثرتر در کلاس، وجود دارد. دوره‌های آموزشی تربیت معلمان به طراحی مجدد نیاز دارند تا معلمان قبل از خدمت، به مهارت‌های مدیریتی و عاطفی مجهز شوند و بتوانند نیازهای عاطفی و روانی دانش‌آموزان را در فضایی که تعامل رو در رو تا حد زیادی کاهش می‌یابد، شناسایی و بر آن‌ها نظارت کنند. برای مثال، در نرم‌افزار ترلو^۱ پیشرفت فردی دانش‌آموز قابل ردیابی است، اما نمی‌توان مشخص کرد معلم کجا و چگونه بازخورد نشان دهد، یا روحیه دانش‌آموز را تقویت کند. بنابراین، وجود سازوکاری تربیتی برای معلمان، با هدف ایجاد رفاه عاطفی دانش‌آموزان در کنار پیشرفت تحصیلی، بسیار مهم است.

❖ نسبت دانش‌آموز به معلم

می‌توان انتظار داشت با به کارگیری فناوری، نسبت معلم به دانش‌آموز، به خصوص در مؤسسات عالی، بیشتر شود. برای مثال، میانگین نسبت معلم به دانش‌آموز در سراسر ایالت متحده ۱ به ۶ است و انتظار می‌رود این مقدار با دیجیتال شدن محتوای برنامه درسی و کلاس‌های درس، بالاتر برود.

در عصر دیجیتال، دانش‌آموزان خود را در کلاس‌های از راه دوری می‌یابند که معلمان و هم‌کلاسی‌هایشان در آن حضور فیزیکی ندارند

چالش است که اگر به درستی هدایت نشود، کیفیت آموزش را به خطر می‌اندازد. همچنین، در مورد دانش‌آموزان ضعیف در درس، آموزش از طریق صفحه نمایش، ممکن است در یادگیری آن‌ها اختلال ایجاد کند، زیرا توانایی آن‌ها در دریافت سریع راهنمایی از معلم و هم‌کلاسی‌ها، محدودتر از زمان حضور در کلاس فیزیکی است.

تجربه آموزشی تمام‌عیار

معلمان و دانش‌آموزان در سراسر جهان در پذیرش ایده آموزش آنلاین دچار چالش می‌شوند. زیرا به این ترتیب، تعامل اجتماعی که در ایجاد یک تجربه آموزشی سالم و کامل بسیار ضروری است، از دانش‌آموزان سلب خواهد شد. محدود کردن تعامل رو در رو ممکن است بر رشد عاطفی و هوش هیجانی دانش‌آموزان تأثیر منفی داشته باشد. این شرایط در شکل گرفتن شخصیت دانش‌آموزان نیز مؤثر است، زیرا مدرسه‌ها کانون فعالیت‌های اجتماعی هستند که در آن تجربه آموزش در کلاس درس با هم‌کلاسی‌ها، برای دانش‌آموزان با ارزش است.

تصمیمات کلیدی مدیریت آموزش

گسترده‌گی اجرای آموزش آنلاین در مؤسسات آموزشی، در میزان پذیرش این روش آموزشی جدید در آینده مؤثر خواهد بود. تعطیلی اجباری مدرسه‌ها و دانشگاه‌ها به دلیل همه‌گیری کرونا، در زمینه آموزش اختلال ایجاد کرده است. با این حال و با گسترش سریع همه‌گیری در سراسر جهان، این مؤسسات در تلاش برای انتقال کامل دوره‌ها به صورت آنلاین هستند. متأسفانه

اکثر مدرسه‌ها و دانشگاه‌ها برنامه تداوم کسب‌وکار و منابع لازم برای توسعه سریع دوره‌های آنلاین را ندارند. بنابراین، احتمالاً اجرا و انتقال ضعیف آموزش به شکل آنلاین، واکنش منفی دانش‌آموزان و معلمان را در پی خواهد داشت.

* منبع

Kaur.N & Singh Bhatt. M. (2020). The Face of Education and the Faceless Teacher Post COVID-19. Horizon J. Hum. & Soc. Sci. 2 (S): 39 – 48

* پی‌نوشت‌ها

1. Microsoft Team
2. Google Hangouts
3. Webex
4. Zoom
5. Google Meet
6. Google Classroom
7. Google Forms
8. Google Calendar
9. Information Technology (IT)
10. Trello
11. Autonomous Learning

به طور نامناسبی تحت تأثیر مجازی شدن آموزش، که نیازمند ابزارهای دیجیتال، دسترسی به اینترنت و شرایط مناسب یادگیری در خانه است، قرار گرفته‌اند. طبق تحقیقی دیگر، در این شرایط، دانش‌آموزان به مناطقی مراجعه می‌کنند که اینترنت رایگان ارائه می‌دهند، اما کیفیت پایین اتصال در این مکان‌ها، پخش محتوای تصویر با گرافیک مناسب را با مشکل مواجه می‌کند. فراتر از این، احتمالاً این شرایط زمینه‌ساز نابرابری اقتصاد - اجتماعی ریشه‌داری خواهد بود که امروز در بسیاری از نقاط جهان شاهد هستیم.

آموزش برای دانش‌آموزان با نیازهای خاص و در معرض خطر

جابه‌جایی به محیط آنلاین، ممکن است در توسعه یادگیری دانش‌آموزان با نیازهای خاص و ضعیف از نظر درسی، تأثیر منفی داشته باشد. بسیاری از خانواده‌ها تحت فشار این موضوع هستند که به‌طور دائم فرزندان خود را نظارت و پیگیری کنند و مطمئن شوند آن‌ها روی درس‌های خود متمرکز باشند و تکالیف خود را به موقع انجام دهند. مثلاً در خانواده‌هایی که فرزندان آن‌ها به اوتیسم یا اختلال یادگیری مبتلا هستند، در کنار تعهدات روزانه، آموزش با مهارت‌های خودآموزی¹¹، یک

محدود کردن تعامل رودرو ممکن است بر رشد عاطفی و هوش هیجانی دانش‌آموزان تأثیر منفی داشته باشد. این شرایط در شکل گرفتن شخصیت دانش‌آموزان نیز مؤثر است

